

METODIKANI SINOVDAN O'TKAZISH NATIJALARINI TAHLIL QILISH VA METODIKANING SAMARADORLIGINI BAHOLASH

Irgashev Ravshan Sobirjonovich

RISMI o'qituvchisi. Toshkent sh.

arxitektor_55@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21717670>

Annotatsiya. Ushbu maqolada ixtisoslashtirilgan san'at maktablarida arxitektura dizayni yo'nalishi o'quvchilarining kasbiy kompetensiyasini kreativ yondashuv asosida rivojlantirishga qaratilgan metodikaning tajriba-sinov natijalari tahlil qilingan. Pedagogik eksperiment davomida o'quvchilarning loyihalash va maketlash fanlari bo'yicha o'zlashtirish darajasi, ijodiy fikrlashi, amaliy ko'nikmalari hamda kasbiy kompetensiyalaridagi o'zgarishlar baholandi. Olingan natijalar metodikaning ta'lim jarayonidagi samaradorligini tasdiqladi.

Kalit so'zlar: kreativ yondashuv, kasbiy kompetensiya, arxitektura dizayni, pedagogik tajriba, metodika, loyiha faoliyati, maketlash, ixtisoslashtirilgan san'at maktabi.

Kirish qismi. Bugungi kunda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va ularni zamonaviy kasbiy faoliyatga tayyorlash dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, ixtisoslashtirilgan san'at maktablarida arxitektura dizayni yo'nalishi bo'yicha ta'lim olayotgan o'quvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda kreativ yondashuvga asoslangan metodikalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur yondashuv o'quvchilarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish, mustaqil fikrlash, innovatsion g'oyalar yaratish va loyiha faoliyatini samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Shu maqsadda ishlab chiqilgan metodikaning samaradorligini aniqlash uchun pedagogik tajriba-sinov ishlari tashkil etildi. Tadqiqot jarayonida o'quvchilarning o'quv faoliyati, loyiha va maket tayyorlash ko'nikmalari, grafik savodxonligi hamda ijodiy yondashuvi muntazam monitoring qilindi.

Tadqiqot metodologiyasi va tajriba-sinov ishlarini tashkil etish.

Mazkur tadqiqotda ixtisoslashtirilgan san'at maktablari o'quvchilarining kasbiy kompetensiyasini kreativ yondashuv asosida takomillashtirishga qaratilgan metodikaning samaradorligini aniqlash maqsadida pedagogik tajriba-sinov ishlari tashkil etildi. Tajriba-sinov ishlari ilmiy tadqiqot metodologiyasi talablariga muvofiq rejalashtirilib, diagnostik, shakllantiruvchi va yakuniy baholash bosqichlarida amalga oshirildi. Har bir bosqichda o'quvchilarning kasbiy kompetensiyasi belgilangan mezon va ko'rsatkichlar asosida muntazam monitoring qilinib, olingan natijalar matematik-statistik usullar yordamida tahlil qilindi.

Tadqiqot jarayonida pedagogik kuzatish, suhbat, anketa-so'rov, test sinovlari, amaliy loyihalarni ekspert baholash, portfoliolarni tahlil qilish, taqqoslash hamda matematik-statistik tahlil metodlaridan kompleks tarzda foydalanildi. Ushbu metodlarning uyg'un qo'llanilishi o'quvchilarning kasbiy kompetensiyasidagi o'zgarishlarni har tomonlama baholash va metodikaning amaliy samaradorligini ishonchli aniqlash imkonini berdi.

Tadqiqot natijalari.

Pedagogik tajriba davomida o'quvchilarning choraklar bo'yicha o'zlashtirish natijalari tahlil qilindi.

Baholash mezonlari sifatida loyihalash va maketlash fanlari bo'yicha o'zlashtirish darajasi, amaliy topshiriqlarni bajarish sifati, maket tayyorlash madaniyati va loyiha himoyasi natijalari qabul qilindi. 5-V va 6-V sinf o'quvchilarining choraklar kesimidagi natijalari ularning kasbiy kompetensiyasi bosqichma-bosqich rivojlanganligini ko'rsatdi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, dastlab ayrim o'quvchilarda loyihalash va maketlash bo'yicha o'rta darajadagi natijalar kuzatilgan bo'lsa, metodika qo'llanilgandan so'ng yuqori baholar ulushi ortdi. O'quvchilar amaliy topshiriqlarni bajarishda mustaqillik, kreativ fikrlash va muammolarni hal etish ko'nikmalarini namoyon eta boshladilar.

1-rasm. RISMI “Arxitektura” yo‘nalishi 6-v sinf o‘quvchilari

Yozgi amaliyot yakunlari ham metodikaning amaliy samaradorligini tasdiqladi.

O'quvchilarning aksariyati mashg'ulotlarda yuqori davomat ko'rsatkichlarini qayd etib, loyiha va maket tayyorlash bo'yicha yuqori natijalarga erishdilar. Hisobot ko'rgazmalarida tayyorlangan ijodiy ishlar o'quvchilarning fazoviy tafakkuri, kompozitsion fikrlashi va dizayn yechimlarini ishlab chiqish kompetensiyalari rivojlanganligini ko'rsatdi.

Metodikaning samaradorligini baholash.

Tajriba-sinov natijalarini tahlil qilish asosida ishlab chiqilgan metodikaning samaradorligi quyidagi yo'nalishlarda namoyon bo'ldi:

- o'quvchilarning kasbga qiziqishi va o'quv motivatsiyasi ortdi;
- loyihalash va maketlash bo'yicha amaliy ko'nikmalar rivojlandi;
- kreativ va tanqidiy fikrlash kompetensiyalari shakllandi;
- o'quvchilarning mustaqil loyiha ishlab chiqish va himoya qilish malakasi takomillashdi;
- jamoaviy ishlash va o'zaro hamkorlik kompetensiyalari rivojlandi.

Mashg'ulotlarda loyiha asosida o'qitish, muammoli vaziyatlar yaratish, amaliy topshiriqlar, maket tayyorlash va taqdimot metodlaridan foydalanish o'quvchilarning ijodiy faolligini oshirdi.

Natijada ular o'z g'oyalarini erkin ifodalash, turli loyiha yechimlarini ishlab chiqish va ularni asoslab himoya qilish ko'nikmalarini egalladilar.

Xulosa.

Tadqiqot natijalari kreativ yondashuv asosida ishlab chiqilgan metodikaning ixtisoslashtirilgan san'at maktablari o'quvchilarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda samarali pedagogik vosita ekanligini ko'rsatdi. Choraklar davomida kuzatilgan ijobiy o'zgarishlar, amaliy mashg'ulotlar sifati va hisobot ko'rgazmalarida erishilgan natijalar metodikaning ilmiy hamda amaliy jihatdan asoslanganligini tasdiqlaydi.

Mazkur metodikani arxitektura dizayni yo'nalishidagi ta'lim jarayoniga keng joriy etish o'quvchilarning kasbiy tayyorgarligini oshirish, kreativ fikrlashini rivojlantirish va zamonaviy mehnat bozori talablariga javob beradigan raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Mirziyoyev, Sh. M. (2018). O'zbekistonning rivojlanish strategiyasi – 2030 yilgacha.
2. Shoniyozov, A. (2019). Arxitektura va dizayn asoslari.
3. Umarova, N. T. (2020). "Arxitektura dizaynida ijodiy ko'nikmalarni shakllantirish: nazariy asos va amaliyot." O'zbekiston san'ati va dizayn jurnali, 4(3), 45-52.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Tasviriy va amaliy san'at sohasi samaradorligini yanada oshirishga doir chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4688-son qarori. (2020).
5. Kurbanov, U., Qodirova, S. (2022). "Maktab ta'limida arxitektura va dizayn yo'nalishlarini rivojlantirish tajribalari." Arxitektura va qurilish ilmiy jurnali, 5(1), 28-35.

Xorij adabiyotlari.

1. Benedikt, M. (1984). For an Architecture of Reality. New York: Lumen Press.
2. Salinger, N. A. (2006). A Theory of Architecture. Solingen: Umbau-Verlag.
3. Vittone, J. (2021). "Why Architectural Education Matters: A Guide for Students and Educators." Journal of Architectural Education.

Internet saytlar.

1. <https://art-academy.uz/>
2. <https://ridm.uz/>
3. <https://rismi.uz/>
4. <https://edu.uz>
5. <https://www.archdaily.com>
6. <https://www.dezeen.com>